

Jaarverslag ringonderzoek 2022
De Voorboezem, Gemaal Leemans en
Medemblik

Bert Winters

Inhoud

Voorblad met foto Kleine bonte specht	p 1
Inhoud	p 2
Inleiding	p 3
Jaarverslag ringonderzoek 2022	p 4 – p 14
Nestkastverslag 2022	p 15, 16
CES 2022	p 17 – p 19
Trends 1998 – 2022	p 20 – p 23
Overzicht geringde vogels t/m 2022	p 24 – p 26
Ring terugvangsten niet van ons	p 27
Onze ringen elders terug gevangen	p 28
Dankwoord	p 29

Foto's p 14, 16, 23, 26 : Wim Kuitems
Overige foto's: Bert Winters

Inleiding

Al 50 jaar teller voor Sovon (en nog langer bezig met nestkasten), meer dan 40 jaar Punt Transect Tellingen en al weer 25 jaar ringonderzoek: *how time flies, when you are enjoying it!*

Het ringonderzoek wordt natuurlijk steeds leuker, naarmate er meer geringde vogels rondvliegen, die je, soms na jaren, zelf eens terug vangt of die elders opduiken. Lang en consequent volgehouden onderzoeken geven ook inzicht in veranderingen in de vogelstand en maken nieuwsgierig naar nog komende ontwikkelingen.

Waar in 2020 en 2021 corona nog wel eens voor complicaties zorgde, lijkt de situatie hieromtrent wel onder controle. Omdat de vaccinatiegraad inmiddels hoog is en de meest recente corona variant niet ernstig ziekmakend, hebben we hier amper beperkingen door ondervonden.

Nieuw is, dat Vogelgriep nu jaarrond in Nederland rondwaart. Daar hebben we, omdat we heel dicht op de vogels zitten, wel rekening mee te houden, maar mensen hebben tot nu toe nog geen last van dit aviaire influenza virus.

Persoonlijk heb ik, moreel en qua techniek, moeite met bloed prikken bij vogels ten behoeve van zoönose onderzoek. Toen er west nil virus op Wieringen was vastgesteld, heb ik hulp gehad van een stagiaire van het VT om aan hun verzoek te kunnen voldoen, een flinke steekproef te nemen. Tot mijn geruststelling heb ik de meeste van de bemonsterde vogels naderhand nog wel een keer in goeden doen terug gevangen.

Er zijn van ruim 200 vogels teken verzameld en opgestuurd naar TDB b.v. Op het moment van schrijven van dit jaarverslag is er nog geen enkele informatie terug gekomen.

In tegenstelling tot vorig jaar zijn er dit jaar geen uitgebreide ingrepen in de terreinen geweest, al is het toch al volledig vernielde hoekje bij Leemans nog wel een keer opnieuw helemaal kaal gemaakt. Het nestkast onderzoek verliep soepeler dan in 2021. Na een venijnige periode met kou begin april startten de mezen heel synchroon met hun broedseizoen. Daarnaast hebben beschermende maatregelen frustraties met Boommarters (grotendeels) weten te voorkomen.

Als je dertien jaar bent, is het formeel niet mogelijk om je bij het Vogeltrekstation reeds als aspirant ringer aan te melden. Er staat echter niets in de weg om alvast ervaring op te doen. En wat is er nu voor een ringer dankbaarder dan een jonge enthousiasteling nieuwe inzichten te geven in de wondere wereld van de vogels? En wie weet, misschien zit er op termijn wel een opvolger in. Wel een aspirant ringer, die op de drempel van zijn ringvergunning staat, heeft uitgebreid geassisteerd dit jaar en daardoor veel ervaring opgedaan. We hebben al afspraken om elkaar in de toekomst te helpen, als er eens een CES ronde in het gedrang dreigt te komen.

De resultaten van 2022 dan. De netten hebben 624 uren open gestaan, nog iets minder dan vorig jaar. Door enkele vakanties, die post-corona weer mogelijk waren, heeft het ringonderzoek een paarmaal een paar weken stil gelegen. Er zijn 2585 vogels geringd, ruim 100 meer dan in 2021, maar nog altijd aanzienlijk minder dan ons langjarig gemiddelde. Het totaal aantal geringde vogels in 25 jaar is inmiddels de 80.000 gepasseerd. Het aantal reeds geringde vogels dat werd terug gevangen, lag met 1781 op het laagste niveau ooit (althans vanaf 2005, het vroegste jaar waarvan de gegevens in trektellen.nl zijn ingevoerd). We vingden 49 verschillende soorten en dat is ook het laagste aantal ooit. In lijn met het geringe aantal terug gevangen vogels, zijn 23 vogels van elders gecontroleerd en 16 van mijn ringen elders aangetroffen, in beide gevallen de meeste van en naar de directe omgeving Den Oever en eendenkooi Stroeërkoog en dus maar heel weinig over grotere afstand.

Jaarverslag ringonderzoek 2022

Januari

Op 1 januari zet ik een net op in eigen tuin: 2 **Roodborsten** is meer dan in heel januari 2021! Bij fraai weer met record warmte (13 °C) doen de slapers het bij Leemans ook goed: 13 **Merels**, 6 **Koperwieken**, 10 **Vinken**, 1 **Keep** en een **Vuurgoudhaan** uit november 2020 uit Zandvoort!

Donderdag even geen regen of wind: 4 **Pimpelmezen**, 3 **Koolmezen**, 1 **Vink** en 5 **Sijzen**.

Terwijl op 3 januari een ad man Sperwer een Huismus man uit de tuin snaait, juist als er geen net staat, op 7 Januari: 1 **Pimpelmees** en 2 **Huismussen** geringd.

Zaterdag 08/01 kerstboom gerecycled en 1 **Koolmees** en 1 **Sijs** geringd.

Zondag bewust gemikt op slapers: 2 **Pimpelmezen**, 1 **Koolmees**, 4 **Merels**, 9 **Koperwieken**, 9 **Vinken** en 1 **Keep**. Succes dus.

Maandag nestkasten gecontroleerd (2 zelf geringde **Koolmezen** al langer dood), gerepareerd dan wel vervangen. Nog wel paar netten: 1 **Vink** en 1 **Groenling**.

Zondag 16/01 na Internationale Watervogeltelling nog even een paar netten opgetuigd. Paar vogels gevangen en 5 Appelvinken op de zonnebloempitten op de voertafel. Maandag tot donker: eerste nieuwe **Vuurgoudhaan**, 5 **Merels**, 8 terug (!), 1 **Koperwiek**, 7 **Vinken**, 2 **Kepen**, 1 **Sijs**. Bram vond het leuk ook eens een avond mee te maken, Wim vond de **Vuurgoudhaan** en **Sijs** prachtig voor de foto. Net thuis leverde één van de vier **Vinken** op. Later 's middags lag er een Sperwer plukplaats... van een vrouw **Vink** in de tuin!

Donderdag veel NW wind, paar netten die toch nog in de takken waaiden bij een dikke windvlaag en diverse trossen elzenproppen oppikten. Toch nog 1 **Pimpelmees**, 1 **Koolmees**, 1 **Vink** en 7 **Sijzen**.

Vrijdag met betere omstandigheden 2 **Merels**, 1 **Koperwiek**, 1 **Vink** ("uurtje luchten"), zaterdag 1 **Koolmees**, 1 **Goudhaan** en 1 **Sijs**. De eerste Sneeuwkllokjes bloeien!

Maandag middag Voorboezem: 1 **Zanglijster**, 1 **Spreeuw**, 1 **Putter**, 1 **Sijs** voor de broodnodige variatie. Dinsdag 25/01: 1 **Merel**, 1 **Pimpelmees**, 1 **Sijs** en 17, vooral mezen, terug. Er zit kennelijk weinig beweging in de vogels.

Op 27 januari de eerste **Startaar** dit jaar, 7 **Sijzen** (reageerden goed op Putter geluid) en van 11 terug gevangen **Pimpelmezen** 3 niet van mij.

Ik had met vader Winters afgesproken, nog eenmaal een zak vogelvoer te bestellen en samen te verdelen. Zaterdag 29/01 opgehaald en in dikke wind paar netten opgezet: 7 **Pimpelmezen** en 2 **Koolmezen** in een half uur, soms vervelend vast dus snel weer gestopt.

Maakt het totaal voor januari met 154 geringde vogels dubbel zoveel als vorig jaar.

Februari

In stormachtige periode met veel regen, 1 februari even relatief rustig: 1 **Pimpelmees**, 1 **Koolmees**, 3 **Startaar** en 1 **Merel** is een bescheiden start.

Op 3 februari in de motregen 4 **Pimpelmezen**, 1 **Startaar**, 1 **Vuurgoudhaan**, 9 **Merels** en 1 **Vink**.

Als ik tot donker gebleven was.....

Na veel regen en storm leverde zondag 06/02 niets op (1 **Merel**), maandag veel beter: 5 **Pimpelmezen**, 2 **Koolmezen**, 2 **Startaar**, 1 **Heggenmus**, 2 **Merels**, 1 **Koperwiek**, 1 **Vink**, 6 **Putters** en 9 **Sijzen** + nog 26 terug. Dinsdag tot donker met Bram: 2 **Pimpelmezen**, 1 **Koolmees**, 11 **Merels**, 8 **Koperwieken** en 1 terug uit 01/'21, 3 **Vinken**, 1 **Putter** en 3 **Sijzen**. Twee fantastische vangdagen.

Op 10/02 "terug op aarde" met 7 nieuw geringd, eerste **Winterkoning** dit jaar, en 17 terug, twee van Leon. Met eigenlijk teveel wind op zaterdag en maandag middag toch nog 2 **Koolmezen**, 1 **Vink** + 1 terug uit 2017, 7 **Sijzen**, 3 **Putters** en de eerste **Appelvink** dit jaar.

Zaterdag waren jonge jongens begonnen een cross-fietspad vlak achter het ringveldje aan te leggen. Ik heb hen daarop aangesproken en de terreinbeheerder ingelicht. Dinsdag meenden ze er toch mee

door te moeten gaan. Boswachters hebben nu zelf de mannetjes de wacht aangezegd. Om te voorkomen dat ze nog "verhaal zouden komen halen" heb ik maar even geen netten opgezet. Na een storm, 17/02 en voor de volgende, nog zwaardere storm, nog even in de luwte paar netten: 1 **Pimpelmees**, 2 **Koolmezen**, 1 **Merel**, 1 **Groenling**, 1 **Putter** en 2 **Sijzen**. Boven verwachting! Na orkaan Eunice is WZW 5 een briesje. Zaterdag 19/01 liefst 26 vogels geringd waarvan 15 **Sijzen** en 2 **Putters** en van de 15 terugvangsten 1 **Zanglijster**, geringd augustus 2015. Met drie stormen na elkaar in vijf dagen en meer dan 50 mm regen is het zoeken naar een geschikt moment om te vangen. Dinsdag ochtend 22/02: 4 **Pimpelmezen**, 1 **Goudhaan**, 1 **Tjiftjaf**, 2 **Merels**, 2 **Zanglijsters**, 1 **Vink** en 2 **Sijzen**, voordat er alweer ZW 6 en nieuwe regen komt. Met nog twee vangpogingen op 26 en 28 februari, 2 **Goudhaantjes**, 3 **Vuurgoudhaantjes**, 1 **Startmees**, 7 **Koolmezen**, 1 **Merel** en 1 **Sijs**, komt het totaal deze maand precies uit op hetzelfde aantal geringde vogels in 48 uur als vorig jaar in 62 uur. Groot verschil: 130 geringde vogels minder teruggevangen dan toen.

Maart

Woensdag 02/03 al voor de derde dag binnen een week, net in de tuin: nul komma nul.

Ondanks dagenlang oostenwind, amper (Baltische) mezen: 1 **Pimpelmees**, 4 **Koolmezen**, 2 **Merels**, 2 **Zanglijsters**, 1 **Roodborst** en 1 **Vink**; 6 vogels met teken. Vrijdag 04/03 belde Leon, dat er tientallen Pimpelmezen langs de dijkweg naar zuid vlogen. In de middag was daar niets meer van te merken: 2 **Pimpelmezen**, 3 **Koolmezen**, 1 **Goudhaan**, 1 **Tjiftjaf** en 1 **Vink** geringd. Maandag bij heel fraai weer opnieuw "slechts" 10 vogels te ringen. Wel 1 **Cetti's zanger**! Op 9 maart weer eens tot donker: 1 **Tjiftjaf**, 3 **Heggenmussen**, 3 **Vinken** en amper nog lijsters.

Op 11 maart een vangpoging bij Henk Schobben in de tuin. ALS er niet vroeg in de ochtend al een Sperwer een vogel uit de tuin geplukt had en ALS het niet zo hard gewaaid had, zou er beslist meer te halen zijn geweest dan 1 **Pimpelmees**, 2 **Huismussen** en 1 **Gaai** uit de Stroeërkoog (2016!).

Dag erna 4 **Roodborsten**, 3 **Heggenmussen**, 1 **Goudhaan**, 1 **Vuurgoudhaan** en 1 **Vink**. Er zit beweging in.

In afwachting van corona test (bleek positief) kan ik net zo goed alleen buiten zijn als alleen thuis. Op 14/03 na de middag en 16/03 vroeg, geen bijzonders voor deze tijd: 2 **Pimpelmezen**, 2 **Koolmezen**, 3 **Tjiftjaffen**, 1 **Merel**, 2 **Zanglijsters**, 5 **Roodborsten**, 2 **Heggenmussen** en 2 **Vinken** geringd.

Tijdens nestkastcontrole op 17/03: twee kasten die van de boom waren gestormd, vervangen, twee reeds met een laagje mos, 1 met dode **Koolmees** vrouw, die in twee voorgaande jaren in de kast ernaast gebroed had. In een paar netten bij de voertafels een **Zwarte mees** uit november! Zaterdag weer bijna niets, weer opnieuw een **Zwarte mees**, uit oktober. Dan maar vroeg stoppen en nog even de Zwarte Ibis opzoeken.

Maandag 21/03 sterk vergelijkbaar met een week geleden: weinig vogels, weinig bijzonders. Ook de 24ste karige resultaten: 7 vogels geringd, 4 **Roodborsten** en 1 **Keep** is opvallend. Met een paar netten tijdens nestkast controle nog minder: alleen 6 vogels terug. Naar een dieptepunt op 27/03 met 1 **Merel** en 1 **Vink** nieuw en 3 vogels terug.

De 28ste de CES-netopstelling weer eens uitgeprobeerd. Er is beslist wat snoeiwerk nodig. Gevangen: 2 **Pimpelmezen**, 1 **Cetti's zanger**, 1 **Zanglijster**, 1 **Roodborst**, 1 **Groenling**, 1 **Putter** en 1 **Rietgors**.

In een slappe tijd ben je op 29 maart al weer blij met 2 **Tjiftjaffen** en 4 **Roodborsten**.

Geen finale vangdag op 31/03 wegens harde wind en regen. Wel eerste 3 eitjes van Koolmees!!! Tegenvallende maand, vooral dankzij zeer geringe aantallen mezen. Raadselachtig!

April

De maand begint met NO 8 en in delen van Nederland sneeuw. Hier geen sneeuw, wel “stormschade”. Ik moet het nodige snoeiwerk doen om netbanen vrij te krijgen en er staat 1 en 2 april nog zoveel wind, dat enkele netten niet opgezet kunnen worden. Vangsten: 2 **Tjiftjaffen**, 2

Merels, 2 **Koperwieken**, 1 **Zanglijster**, 2 **Roodborsten** en 13 vogels terug. Zeven vogels met teken! Ook op 5 april geen vetpot: 9 vogels geringd, 18 terug, niets opmerkelijks.

Op 8 april 's middags eerst nestkasten, dan 12 nieuwe vogels geringd waaronder de eerste 2 **Zwartkoppen**, 10 vogels terug met 2 **Tjiftjaffen** van 15/06/2021.

Zondag voor de grootste drukte 8 vogels geringd (weer 2 **Zwartkoppen** en 1 **Sijs**), 18 terug (3 **Boomkruipers!**). Roepende Draaihals reageerde niet op geluid.

Met zuidenwind komen er veel nieuwe vogels binnen. Op 12 april 6 **Zwartkoppen** en 2 vrouwtjes **Tjiftjaf**, 14 april 7 om 3. Telkens interessante Zwartkoppen terug.

Op 15 april start het CES seizoen. Natuurlijk nieuwe jaarsoorten **Blauwborst**, **Rietzanger** en **Fitis** en leuke terugvangsten.

Op 19/04 in 26 van de 38 nestkasten eitjes. Onder de weer niet talrijk gevangen vogels 1 **Gekraagde Roodstaart**, 1 **Fitis** en 7 **Zwartkoppen**.

Paar dagen er tussenuit en dan weer nestkasten controleren: bij Leemans 16 van 18 en Camping 17 van 19 kasten met eitjes, 4 **Koolmezen** en 2 **Pimpelmezen** gecontroleerd. Intussen gevangen en 5 **Zwartkoppen** waarvan 1 uit mei 2018 en 1 met PARIS ring en 4 **Groenlingen** tegelijk.

Dinsdag 26 april de eerste **Tuinfluiter**, daags erna CES 2 met de eerste **Braamsluiper** en **Kleine karekiet**, maar verder extreem vogelarm deze periode.

Stefan Terpstra wilde met zijn gezin nog eens langskomen. Om de beurt op het laddertje, mezen eitjes tellen. Juliette (spannend), Saartje (net boompje klimmen) en moeder Melanie vonden het prachtig en dan geniet ik ook! Vangsten bescheiden, 11 vogels geringd, maar vergeleken met elders in Nederland (en België) mag ik nog niet eens mopperen.

Toch, 118 geringde vogels deze maand is heel zuinig.

Mei

Eerste vangpoging 02/05: weer maar 6 vogels te ringen.

Op 5 mei CES 3 met Bram. Eindelijk weer eens wat meer te vangen. Eerste **Grasmus** dit jaar, man **Gekraagde roodstaart** en 5 **Blauwborsten**.

Nestkastcontrole op 6 mei voordat we een weekje naar de Ardennen gaan. Henk Schobben en zoon Tom zijn mee geweest. Eerste mezenpullen en gevangen **Tjiftjaffen**, **Roodborst** en **Braamsluipers** maakten wel indruk.

Op 14 mei CES 4 met Bram: 11 nieuw, 14 terug en na afloop de eerste jonge mezen geringd.

17/05. Na ruim anderhalve week moet er nodig gesnoeid worden bij Leemans. Netje Zuiderhaven, niet eens in het riet, meteen 2 **Kleine karekieten**. Eerste jonge vogel dit jaar is een **Startmees**.

De avond van 18/05 met Henk en Tom en daags erna alleen: 107 **Koolmees** pullen en 19 **Pimpelmees** pullen geringd, nu al meer dan in heel 2021. Marter maatregelen helpen!

Zaterdag onder toezien oog van Amy, Mae, Chamila en Mathijs en oma Els nog een flinke klapper gemaakt: 55 **Pimpelmees** en 40 **Koolmees** pullen geringd. Nog 5 kasten te gaan.

Maandag 23/05, na netten opzetten van achter de boterham een overstekende Boommarter! Dan toch nog maar een anti-marter-manchet voor een nestkast met geringde pulletjes en een overdreven groot (spechten-) invlieg gat. Maar hopen dat de ouders het accepteren. Nog 8 **Pimpelmees** pullen geringd die zaterdag te klein waren en een piepjonge **Zwartkop** gevangen.

CES 5 op 26 mei weer met Bram en Henk, weer weinig vogels. Wel een **Spotvogel**, een **Gekraagde roodstaart** vrouw met broedvlek (!) en nog een nieuwe man **Blauwborst**.

Zaterdag 28 mei 1 jonge **Merel** met meer dan 100 teken (larven) en 1 **Tjiftjaf**. Maandag 30/05 jongen van **Zwartkop** (2), **Tjiftjaf** (2) en **Heggenmus** (1) en waar dan nog weer ongeringde mannen **Zwartkop**, **Roodborst** en **Heggenmus** vandaag komen??? Onder de lunch een paar netten in de oeverbegroeiing: 5 **Rietzangers**, 5 **Bosrietzangers** en 1 **Grasmus**!

Nestkast nacontrole, net op tijd 8 grote **Koolmees** pullen geringd en nu al 4 tweede legsels.

Nagenoeg alle eerste broedsels zijn uitgevlogen en er is maar 1 Pimpelmees pulletje dood achtergebleven.

Deze maand 356 vogels geringd. Aanzienlijk meer mezen pullen dan vorig jaar maar tegelijk royaal minder vangsten in de netten.

Juni

Op 2 juni 10 van 13 vogels in het riet, maar 1 jong (**Heggenmus**) en 6 terugvangsten. Als het zaterdag 4 juni te hard waait voor CES, ga ik naar Leemans, uiteraard ook zonder rietnetten. Heel langzaam komen er wat jonge vogels (eerste 2 **Winterkoningen** en de derde **Heggenmus**).

Op 5 juni CES 6. Voor het eerst sinds heel lang meer dan 20 vogels te ringen, jongen van **Roodborsttapuit** en **Putter** en bewijs dat **Gekraagde Roodstaart** hier broedt!

Nog één nestkastcontrole voordat we er voor ruim anderhalve week tussenuit gaan. Zeven tweede legsels van 2 tot 6 eitjes en 1 op 95 Pimpelmezen en 2 op 177 Koolmezen is maar net iets meer dan 1% uitval van de nestjongen. Na nestkasten en regen zijn er nauwelijks (jonge) vogels te vangen en neem ik bij bijna elke controle langs de netten wel een teek mee, 7 totaal!

Net in eigen tuin op de dag van vertrek 8 juni: 1 j. **Koolmees** + 1 man terug (jan. '21), 1 ad vrouw **Merel** en 1 ad man **Huismus**.

Na ruim anderhalve week afwezigheid op 19 juni maar weer eens er op uit. Nog vijf nestkasten "actief", vier met kleine jongen. Bij Leemans jongen van **Zwartkop**(2), **Winterkoning**, **Heggenmus**, **Roodborst** en **Tjiftjaf**. Verder alleen vrouwtjes.

Maandag 20 juni solo CES 7. "Prutmarathon", inclusief kramp! Maar wel de beste CES dag van dit seizoen met jongen van **Pimpelmees**, **Koolmees**, **Fitis**, **Roodborsttapuit**, **Groenling**, **Kneu** en **Rietgors**. En de 1000ste vogel van het jaar geringd.

Avond van 21/06 in de Zuiderhaven levert 1 **Rietzanger**, 5 **Bosrietzangers**, 3 **Kleine karekieten** + 1 met BRUSSELS ring en 2 **Oeverzwaluwen** (doelsoort) op.

Donderdag 23 mei best op tijd gestart: 15 vogels, eerste jongen van **Tuinfluit** en **Boomkruiper** en überhaupt de eerste **Boerenzwaluw** van het jaar. Ik had zelf zeker 10 teken te pakken, waarvan 2 reeds vast!

Maandag 27 juni: 9 jonge **Roodborsten**, 10 jonge **Zwartkoppen**, de eerste jonge **Rietzangers**, **Merels** en **Zanglijster** en liefst 13 vogels met teken. Nog 4,4,6,6 **Koolmees** pullen van de laatste tweede broedsels geringd. Het nestkastseizoen is nu klaar.

Bram kon dinsdag 28/06 een vrije dag opnemen voor CES 8: 42 vogels geringd, 16 terug, maar liefst 20 **Fitissen** (dagrecord op trektellen in Nederland 2022), maar nog van veel soorten is het wachten op jongen.

Op 30 juni geen "Grande Finale" van het eerste halfjaar. Alles bij elkaar wel 20 % meer vogels dan in juni van het armoedige vorige jaar, terwijl er lang niet zoveel late mezenpullen waren als toen en wel redelijke aantallen jongen van **Fitis**, **Zwartkop**, **Roodborst** en **Heggenmus**, alles in perspectief natuurlijk!

Juli

Op 4 juli even proefdraaien voor Schoolreisje Vogelen, overmorgen: 3 **Roodborsten**, 4 **Tuinfluiters**, 11 **Zwartkoppen** en de eerste juv. **Kleine karekiet** dit jaar.

Een dood achtergebleven Koolmees pulletje bij de nacontrole van de nestkasten markeert het definitieve einde van het seizoen, dat bijna tweemaal zoveel uitgevlogen Koolmezen opleverde als vorig jaar.

Woensdag 6 juli Schoolreisje Vogelen van SG De Dijk met Sabine en Tanja en leerlingen Noa, Wout en Isa: 31 vogels geringd met voor het eerst sinds lang weer een jong mannetje **Appelvink**.

10 Juli CES 9. Nier eerder vingen we op dit tijdstip slechts 22 vogels nieuw en 12 terug. Er zijn amper jonge rietvogels. Zorgelijk! Wel een **Zwartkop** met BRUSSELS ring.

Dinsdag 12 juli slechts 18 vogels te ringen bij Leemans, maar wel de eerste **Witte kwikstaart** dit jaar en de eerste jonge **Blauwborst** (hier well!).

CES 10 op 16 juli. Bijna net zoveel struweelvogels als rietvogels en nog maar mondjesmaat jonge rietpietjes. Ook nu onder het minimum dat we in deze ronde ooit eerder vingen. Wel de eerste **Grote bonte specht** dit jaar en een Roerdomp, die zo ongeveer onder net L vandaan vloog!

Woensdag 20/07, na een dag met 35+ nu wat meer wind en 25+ °C. Liefst 40 vogels te ringen en 17 terug; bulk 10 **Kleine karekieten** + BRUSSELS ring en 15 **Zwartkoppen**, naast een **Appelvink** terug uit april 2019.

Zondag 24/07 met Maurice en Bram CES 11: 39 nieuw, 11 terug is opnieuw bedroevend weinig. 3 **Grote bonte spechten** en 3 **Zanglijsters** zijn leuk. Miserabele aantallen jonge rietvogels en Blauwborst ontbreekt al voor de derde keer compleet.

Uurtje eind van de maandag middag: 2 **Tuinfluiters**, 8 **Zwartkoppen** (doen het goed!), 1 **Winterkoning** en 1 **Zanglijster**; 19/22 vogels in 1 x 12 m net. Voor riet teveel wind. Dag later uurtje in de Zuiderhaven: 2 jonge **Grasmussen**. Bosrietzangers lijken nog niet uit het nest.

Omdat de auto vanochtend voor zijn APK naar de garage moest, pas in de middag tijd: 16 **Zwartkoppen**, 4 **Tuinfluiters**, 3 **Merels**, 1 **Zanglijster** en 2 **Roodborsten** + 16 vogels terug. Op een middag!

29 Juli: Bram wilde wel eens zwaluwen als handsoort; **Oeverzwaluw** (3). Gelukt! Ik wilde wel iets terug zien aan jonge **Bosrietzangers** bij de Zuiderhaven (5). Gelukt! Verrassing: jonge **Cetti's zanger**.

Zaterdag 30 juli. "klapstuk" van de maand? Nog amper **Zwartkoppen**. Wel de eerste **IJsvogel** dit jaar en **Bosrietzangers**, **Kleine karekieten**, **Rietzangers**, **Fitis** en **Tjiftjaf** in maar 2 rietnetjes. **Zanglijster** gevangen die aan beide poten tenen mist, geringd als 1 kj op 5 augustus 2015!

Ondanks extreem matige CES, maar dankzij de Zwartkoppen toch nipt meer vogels dan vorig jaar juli.

Augustus

Nog eens een middagpoging levert amper iets op.

Op 3 augustus wilde Arjan zijn schoonouders het ringwerk wel eens laten zien. Zij troffen die ene **IJsvogel**! Verder de **Cetti's zanger** van vorige week terug en in totaal 34 nieuw en 31 terug: **Merel** 5 om 1, **Kleine karekiet** 6 om 1, **Tuinfluiters** 6 om 4 en **Zwartkop** 6 om 13.

Zaterdag 06/08 nog een steekproef na de koffie met beperkt aantal netten.: 13 vogels geringd.

Op 7 augustus CES 12 met Bram. Beste CES dag van het jaar kan het seizoen ook niet redden. Wel voor het eerst sinds 2004 een Houtduif (best gat in net!), 1 **Gaai**, weer 1 **Grote bonte specht** en evenveel **Bosrietzangers** als **Kleine karekieten** (en **Rietzangers**): 9. Ook opnieuw een overvliegende Roerdomp. Na afloop van opnieuw het slechtste CES seizoen ooit (van 355 vorig jaar naar 305 geringde vogels nu) hebben we onszelf getraakteerd op een portie kibbeling.

Gaai adult

Op 9 augustus vielen de vangsten in het riet bij Leemans ontzettend tegen. Wel opnieuw een **Appelvink** en voor het eerst sinds lang weer een **Vink**. Een niet volgroeide **Merel**, geringd 03/08, toen slechts 66 gram en onder de teken en luisvliegen, lag dood op het veldje. In veel verdere staat van ontbinding dan je op grond van de maximaal 6 dagen dat ie dood kan zijn, zou verwachten.

Avond vangpoging 11/08: 2 **Oeverzwaluwen**, 35 **Boerenzwaluwen** en onder 22 bijvangsten 1 **Braamsluiper**, 1 **Roodborsttapuit** en de rietvogels hebben ineens nu wel vet (zondag bij CES nog geen enkele). Nog zo'n avond op 13 augustus met nog geen halve CES opstelling: 25 **Boerenzwaluwen**, 11 **Kleine karekieten**, 3 **Rietzangers**. Ook weer de moeite.

Nathan Volkers, 13 jaar, wilde graag eens komen kijken. Jeugd inspireren? Altijd doen! Hij trof 2 **Ijsvogels** en verder van alles een beetje, alleen geen rietvogels.

Donderdag eerst heel lokale bui afwachten, daarna bijna niets te vangen: 1 **Grote bonte specht**, 1 **Rietzanger**, 1 **Bosrietzanger**, 2 **Kleine karekieten** en 2 **Zwartkoppen**.

Maandag 22 augustus met Nathan: 1 **Oeverzwaluw**, 4 **Boerenzwaluwen**, 3 **Tjiftjaffen**, 6 **Zwartkoppen**, 8 **Kleine karekieten** en voor het eerst sinds 2004 weer eens een **Bonte vliegenvanger**. Dinsdag avond onder ideale omstandigheden maar 1 van de ca. 800 **Boerenzwaluwen** in de Voorboezem. Wel de eerste **Ringmus** dit jaar en 4 **Kleine karekieten**, 1 **Braamsluiper**, 9 **Groenlingen** en nog 1 **Rietgors**.

Tijdens een familie weekend bij Steven en Mechteld kon ik nog een leuke demo geven met een nest van 4 **Boerenzwaluw** pullen.

Met nagenoeg precies hetzelfde aantal uren vangen, deze maand ruim 100 vogels meer geringd dan vorig jaar augustus. Trendbreuk?

Bonte vliegenvanger

September

Omdat je weet, dat het binnenkort weer afgelopen is, nog een avond zwaluwen geprobeerd met Bram: 71 **Boerenzwaluwen** en 8 **Oeverzwaluwen**. Man, man, wat een vogels!

De eerste serieuze ochtend vangpoging in twee weken (weg afgesloten, weekend weg, week met harde oosten wind (takken van bomen!): 43 vogels geringd, 15 terug, 10 **Zwartkoppen**, 10 **Tjiftjaffen**, **Kleine karekiet** met nog maar pas dichtgroeïende broedvlek en jong met net beginnende post-juvenile rui, 4 **Merels**, 8 **Roodborsten** (1 bruin jong!), de eerste 2 **Vuurgoudhaantjes** dit najaar, de tweede **Bonte vliegenvanger** in 2 weken en 1 **Appelvink**. Het veldje is gemaaid.

Dinsdag 06/09: Beuk achter het ringveldje ligt om, breuk in de waterleiding (oorzaak < > gevolg?).

Vangsten zuinig, 13 geringd, soortenspectrum voorspelbaar. Ook 08/09 na regen, op de middag wat grutwerk. Juvenile **Zanglijster**, kennelijk van een laat broedsel.

Vrijdag 09/09: breuk waterleiding hersteld en ik heb linten bij de loopplanken in de Voorboezem geplaatst om bij a.s. sloten schonen schade te voorkomen.

Omdat er gisteren nog genoeg zwaluwen leken rond te vliegen, reden genoeg om 10/09 nog eens een vangpoging te wagen. Ca. 200 zwaluwen gingen slapen in de mais en we moesten genoeg nemen met 1 **Pimpelmees**, 1 **Zwartkop**, 5 **Tjiftjaffen**, 1 **Roodborsttapuit** en 1 **Groenling**. Geen enkele rietvogel meer dus.

Maandag 12 september zomaar 38 vogels nieuw (1 **IJsvogel**, 4 **Kleine karekieten**, 1 **Cetti's zanger**, 18 **Zwartkoppen**, 1 **Boomkruiper**), 20 terug waarbij 1 **Zwartkop** 1 kj met Brussels ring.

Donderdag de 15^e: opvallend, nog naar 1 **Zwartkop** en 1 **Kleine karekiet**. Naast **Grote bonte specht**, **IJsvogel**, **Gaai**, uit het niets de eerste **KLEINE BONTE SPECHT** op onze ringplek.

Zaterdag maar 4 vogels te ringen: weer 1 **Grote bonte specht**, 1 **Merel** en 2 **Tjiftjaffen**. Wel begonnen met afvoeren van het maaisel. Johan schijnt op een aantal wespennesten gestuit te zijn tijdens het maaien. Au,au,au!!!

Nog eenmaal een vangpoging 20/09: derde **IJsvogel**, derde **Boomkruiper** deze maand en verder vooral een beetje van van alles, typisch voor onze ringplek in september.

Dankzij de zwaluwen begin van de maand, aanzienlijk meer vogels dan vorig jaar september. Hier echter stopt de teller, want we zijn tot begin oktober naar de USA.

Daardoor zullen de aantallen mezen, Zwartkoppen, Tjiftjaffen, Roodborsten, Zanglijsters en Rietgorzen en wellicht Bladkoning achterblijven bij “normaal”.

Oktober

Nog een beetje jet-leg maar toch weer los op 5 oktober. Weer 1 **IJsvogel**, maar 2 **Pimpelmezen**, 14 **Koolmezen**, 5 **Vuurgoudhaantjes**, voor het eerst sinds lang een **Winterkoning**, 1 **Zwartkop**, 1 nog jonge ruiende **Merel**, 3 **Zanglijsters**, 4 **Koperwieken** (overdag!), 2 **Heggenmussen** en 2 **Vinken**. Bladkoning ontsnapt!!! Op stille momenten maaisel afgevoerd. Daarmee doorgedaan op de 6^e en intussen met een beperkte net-opstelling nog 1 **Gaai**, 1 **Merel**, 1 **Zanglijster** en 1 **Koolmees** geringd. Zaterdag met hond Linus naar Leemans. Maar eens proberen. Het gaat... 1 **Kleine karekiet**, 1 **Tjiftjaf**, 1 **Vuurgoudhaan**, 3 **Zwartkoppen** en natuurlijk mezen.

Dinsdag 11 oktober: 27 vogels nieuw te ringen, 25 terug, 2 **Zwartkoppen**, 2 **Vuurgoudhaantjes**, 2 **Appelvinken**, 4 **Vinken** en voor het eerst sinds lang weer eens 1 **Staartmees**. Het aanharken van het maaisel wordt steeds lastiger. Gras groeit er al weer doorheen en regelmatig regen maakt het werk ook zwaar.

Na een ochtend met regen raak ik in de middag door het grove werk met afvoeren van maaisel heen. Nu nog aanharken. Intussen: 1 **Tuinfluiter**, 3 **Zwartkoppen**, 1 **Goudhaan** en 2 **Vuurgoudhaantjes** geringd. Volgende middag wel gewerkt, niets nieuws gevangen en zaterdag 15/10 het harken afgemaakt. Nu wel wat gevangen, al liep de teller niet hard op: 16 nieuw, 19 terug.

Ook 18 oktober na mist 17 nieuw, 19 terug, maar wel 14 soorten: 1 **Grote bonte specht**, 1 **Goudhaan**, 2 **Vuurgoudhaantjes**, 2 **Tjiftjaffen**, al weer 1 **Cetti's zanger** en 1 **Rietgors** (laatste begin september!).

OV staking dus eerst Els naar Hoorn brengen en al vroeg weer ophalen. Net nu de **Sijzen** een keer goed op geluid reageerden... (10 geringd).

Op 21 oktober weer evenveel nieuw (22) als terug, maar wel 7 **Vuurgoudhaantjes** en 6 **Vinken**. Precies 1 **Merel** horen roepen bij het opzetten van de netten, terwijl Leon er 58 ringde in de eendenkooi!!!

Telefoontje van het Vogeltrekstation. Er is West Nijl virus vastgesteld bij een Blauwe reiger in diezelfde eendenkooi. Of ik ook wel weer zoönose monsters wil nemen van standvogels. Ik was toch al van plan om nog een keer in de tuin bij Henk in Hippolytushoef te gaan vangen. Viel met de **Huismussen** tegen: maar 2. Wel prettig dat er dan assistentie is bij het bemonsteren van de vogels. Verder nog 1 **Pimpelmees**, 3 **Koolmezen**, 3 **Merels**, 2 **Roodborsten** en 1 **Heggenmus** geringd, maar daarvan weet je niet zeker of het standvogels zijn. Vanwege de **Merels** nog even overstap naar de Voorboezem: 4 van tenminste 8 die van de appels wegvlogen.

Dinsdag met tekort tijd, dag van de kleintjes: 1 **Tjiftjaf**, 1 **Vuurgoudhaan**, 2 **Goudhaantjes** en 1 **Winterkoning**, 1 **Pimpelmees** (vleugel 62 mm), naast 2 dikzakken, **Merels**.

Woensdag eerst met Linus naar de eendenkooi, Leon verder helpen met zoönose onderzoek. Hij heeft ook een tip voor mij. Vangsten daar vallen iets tegen, hond is super braaf. Broodje eten in de Voorboezem, twee netten rond de boomgaard: 2 **Pimpelmezen**, net als Leon 1 **Cetti's zanger**, 4 **Winterkoningen**, 1 **Goudhaan** en 3 **Merels** geringd.

Donderdag komt Rick Elizen, stagiaire op het VT, speciaal uit Deventer om te helpen met zoönose bemonstering. We vangen 21 vogels nieuw, 33 terug en er worden er 15 bemonsterd. Heel bewerkelijk maar ook waardevol, dat je zo iets extra's voor de wetenschap kunt betekenen en het ringonderzoek krijgt zo een extra maatschappelijke relevantie.

Zaterdag avond voor het eerst sinds lang een keer tot donker. Geen succes. De enige potentieel slapende **Merel** ontsnapt. Wel voor het eerst sinds lang weer **Groenlingen**.

Zondag netten repareren en 9 m in eigen tuin: zowaar 1 **Koolmees** en 1 **Huismus**.

Maandag 31/10, zomertijd voorbij dus weer vroeg op. Nipt meer terug dan nieuw, 25 om 24, weer aardig wat kleintjes: 2 **Goudhaantjes**, 4 **Vuurgoudhaantjes** (+ 1 terug uit oktober 2021), 1 **Winterkoning**.

Over de hele maand achterblijvende aantallen Pimpelmezen, Merels en Roodborsten. Veel meer dan gemiddelde aantallen Vuurgoudhaantjes en tot dit jaar 7 Cetti's zangers dus met de zesde in 2022 is het totaal verdubbeld. Over het geheel matige oktober.

November

Op de honden-oppas-woensdag even een netje in de tuin bij Wierdsma: 3 **Merels**.

Daags erna, 3 november, nadat de ergste wind wat is afgenomen (minder blad in de netten): 3 **Pimpelmezen**, 2 **Koolmezen**, 1 **Goudhaan**, 2 **Vuurgoudhaantjes**, 1 **Merel**, 2 **Roodborsten** en 6 **Vinken**.

Of er werkelijk veel "eigen" vogels weg zijn en of er echt niet veel vogels slapen, is ook 4 november niet duidelijk geworden: 1 **Vuurgoudhaan**, 4 **Goudhaantjes**, 4 **Merels** en 3 **Vinken**, waarvan slechts 2 Merels vlak voor donker en 7 **Koolmezen** terug.

Terwijl Leon in zijn tuin de ene na de andere Koolmees met een ring van mij terug vangt, beleef ik een bovengemiddelde dag met 1 **Groene specht** (2^e in 25 jaar), 12 **Pimpelmezen**, 3 **Koolmezen**, 3 **Zwartkoppen**, 1 **Tjiftjaf**, 5 **Vuurgoudhaantjes**, 2 **Goudhaantjes**, 1 **Winterkoning**, 1 **Zanglijster**, 1 **Roodborst**, 4 **Huismussen** (ook 4 ontsnapt!), 3 **Vinken** en 1 **Groenling** en ook nog 27 vogels terug met 3 als pullus geringde "eigen" Pimpelmezen en 8 dito Koolmezen.

Groene specht vrouw

Na twee dagen regen op 8 november droog maar nog wel veel wind: 5 **Pimpelmezen**, 5 **Koolmezen**, 2 **Startaalmezen**, 1 **Boomkruiper**, 3 **Goudhaantjes**, 2 **Vuurgoudhaantjes** en 3 **Vinken**. Een aantal soorten lijkt laat dit najaar, maar Koperwiek, Zwartkop en Tjiftjaf lijken juist vroeg weg te zijn.

Donderdag 10/11 weer een lonende dag: 5 **Pimpelmezen**, 3 **Koolmezen**, 7 **Startaalmezen**, 1 **Kortsnavelboomkruiper**, 1 **Goudhaan**, 1 **Vuurgoudhaan**, 1 **Winterkoning**, 2 **Merels** en 2 **Vinken** + eentje terug uit november 2016 (op 33 terugvangsten).

Veelvuldig netten in de takken bij veel wind maken duidelijk, dat snoeien geen overbodige luxe is. Natuurlijk paar netten: 2 **Merels** (en meer mogelijk) en 5 **Vinken** vallen op.

Na een druk weekend met 3 **Koolmezen** en 1 **Huismus** in eigen tuin zal het weer na maandag 14 november omslaan. Vangen dus: 1 **IJsvogel**, veel mezen, maar weinig nieuwe, nog 1 **Zwartkop**, 1 **Vuurgoudhaan** en 3 **Goudhaantjes** en 2 broodmagere **Koperwieken** en 2 **Vinken**, wel goed in conditie. Daags erna nog wat uurtjes op de middag: zuinig maar nog wel 2 **Zwartkoppen**.

In eigen tuin op 16 november 2 **Pimpelmezen**, 2 **Koolmezen** en 1 **Roodborst** in een half uur.

Zaterdag staat er veel teveel oostenwind. Pas vanaf 12 uur een paar netten open, met Nathan: 2 **Pimpelmezen**, 1 **Vuurgoudhaan**, 4 **Goudhaantjes**, 1 **Winterkoning** en 2 **Merels** is zuinig. Excursie uit Alkmaar vond de Vuurgoudhaan toch heel aandoenlijk. IJsvogel net langs het net.

Zondag in de tuin 1 **Pimpelmees**, 1 **Koolmees**, 1 **Merel** en 2 **Huismussen**. Na een halfuur toch wind in het net en geen vogel meer gezien.

Maandag is het voer van zaterdag bij Leemans niet op, zich vertalend in 3 **Koolmezen**, 1 **Vuurgoudhaan** en 1 **Vink** + 15 terug. Overstap naar CES plek: 1 **Winterkoning**, 1 **Roodborst** en 8 **Merels**. Kou + appels = Merels!

Woensdag op herhaling: thuis 1 **Pimpelmees** en 1 **Vink** en bij Wierdsma 2 **Pimpelmezen**, 6 **Startaalmezen**, 2 **Roodborsten** en 6 **Merels**.

Op 24/11 liefst 72 vogels waarvan 39 nieuw: 4 **Pimpelmezen**, 14 **Koolmezen**, 1 **Tjiftjaf**, 1 **Vuurgoudhaan**, 6 **Goudhaantjes**, 1 **Zwartkop**, 6 **Merels** en 6 **Vinken**. Onder de terugvangsten een Merel met HELGOLAND ring.

Vrijdag in eigen tuin weer 1 **Roodborst** en een **Koolmees** terug uit 2020 en een dode **Merel** vrouw, geringd in juni, daarna broedvogel bij de burens. Gezien de sporen katslachtoffer.

Maandag 28/11 nog een goede novemberdag: er blijken nu wel **Merels** te slapen want 10 te ringen. Ook nog 1 **Tjiftjaf**, 1 **Goudhaan**, 3 **Vuurgoudhaantjes**, 2 **Vinken** en natuurlijk de nodige mezen.

Dinsdag mooi weer en voor de oranje WK interland nog twee uur gevangen; 9 vogels per uur gemiddeld, maar 2 van gisteren, weinig speciaals.

De woensdag van de hondenuppas weer op de CES locatie: maar 1 **Merel** te ringen, 2 **Pimpelmezen**, 2 **Koolmezen** en 1 **Rietgors**.

Na een bovengemiddelde november maand zijn we het jaartotaal van 2021 voorbijgestreefd.

December

De maand start op de eerste: 1 **Goudhaan**, 2 **Vuurgoudhaantjes** en 1 **Startaalmees** is van elke soort al meer dan vorig jaar december. Onder 31 terug gevangen **Koolmezen** hele leuke, oudste van dec.'17. 2 December inmiddels oost 4! Toen ik al snel de meest bolle netten wilde opruimen, hingen er 16 mezen in een 6 m netje in de luwte. Toch nog weer 19 nieuw (10 **Pimpelmezen**, 6 **Startaalmezen**) en 19 terug (12 **Koolmezen** en 2 **IJsvogels**).

Zondag minstens net zoveel wind. Alleen aantal netten opgezet die redelijk konden staan en dan tot donker. Bram was mee. Ondanks dat we bosjes lijsters het bos uit zagen vliegen, toch nog 9 **Merels** en 2 **Koperwieken**.

Nadat we een week "gevlucht" zijn uit ons eigen huis waar WC, douche en keuken gerenoveerd worden (herrie, stof, geen water, geen afvoer...), probeer ik het op 12/12 nog eens: nu 2 nieuwe

IJsvogels, 10 **Merels**, 5 **Koperwieken** 1 **Roodborst** en 3 **Vinken** te ringen en 30 vogels terug, waaronder 2 **Koolmezen** uit Den Oever.

In een periode met weinig vanggelegenheden (bij renovatie asbest aangetroffen, werk ligt stil, wij zouden de deur uit moeten, maar gelukkig valt het mee), onder winterse omstandigheden op woensdag middag zomaar 8 **Koperwieken**.

Zondag 18/12 eerst watervogels / PTT telling. Tijdens data invoeren net in eigen tuin: 1 **Merel**, 1 **Huismus**, 1 **Vink**, terwijl er deze week al heel veel meer vogels aanwezig geweest zijn.

Na een week kou nu dikke dooi. Paar uur paar netten na regen: 4 **Merels** en 2 **Koperwieken**. Dag later minder wind, extra uurtje: weer 2 **Koperwieken**, 5 **Merels** en nog 2 **Koolmezen**, 1 **Pimpelmees** en 2 **Vinken**, naast 22 vogels terug, waaronder, zoals eigenlijk altijd, weer hele interessante.

Langzaam gaat het kaarsje van 2022 uit: 21/12 nog 7 nieuwe vogels (1 **Tjiftjaf!**), 21 terug, inclusief weer een **Koolmees** uit Den Oever.

Nog eens een vangpoging in Diever 22/12 mislukte: er zat een **Sperwer** in de tuin.

Op 24 december "slechts" 13 nieuw, een late **Zwartkop** en 7 **Merels**, 35 terug (uiteraard weer leuke).

Nathan heeft voor het eerst zelf een **Koolmees** uit het net gehaald. Historisch moment!

Op 29/12 weer een stapje terug: 4 nieuwe vogels (weer 1 **Tjiftjaf!**), 15 reeds geringde.

Met opnieuw harde wind en regenkans, geen zin om de reis naar Den Oever nog eens te maken.

Net in eigen tuin: 1 **Huismus** + 2 terug in een kwartier en 1 **Pimpelmees** daarna in anderhalf uur.....

Het jaar eindigt op 31/12 met 1 **Pimpelmees** in twee uur bij Leemans. Zo weinig vang ik zelfs in eigen tuin niet eens.

Boek sluiten en volgend jaar met frisse moed de reeds 25 jaar lopende reeks vervolgen.

Vurgoudhaan vrouw

Nestkastverslag “Leemans” en “Camping” 2022.

Met de ervaringen van 2021 zijn er in de loop van de winter zoveel mogelijk nestkasten voorzien van een soort manchete voor de invliegopening met de bedoeling, daarmee de Boommarter buiten de deur te houden. Van elders in Nederland (Nestkastverslag Sovon 2021) begreep ik, dat vergelijkbare gazen kokertjes Bonte vliegenvangers ervan weerhielden, om de kasten nog te gebruiken. Dat zal voor ons geen probleem worden, want die soort komt hier niet voor als broedvogel.

Kasten waarvan de voorkant naar voren en naar boven opent en die waarbij het dak naar voren scharniert, kunnen op deze wijze niet altijd beschermd worden. Ik heb het maar als “experiment” beschouwd om te kijken, of marters die geïsoleerde kasten nog zouden opzoeken om er toch hun destructieve predatie acties uit te voeren.

In de aanloop naar het broedseizoen, dat vanwege een hele zachte nawinter vroeg zou kunnen beginnen, zijn alle kasten gecontroleerd op eventuele schade of gebreken. Juist toen alles klaar was en de eerste nesten al in aanbouw waren, kregen we eind maart te maken met een storm. De kast in een omgewaaide, reeds dode boom kon provisorisch nog wel herplaatst worden, een andere moest met draad en spijkers vastgemaakt worden en kon niet meer geopend worden voor controles.

Leemans 2022: 19 kasten	Legsels	Eieren	Jongen	Jongen uit	1^e ei	Gemiddeld
Koolmees 1 ^e broedsel	12	113	103	101	16/4	19/4
Koolmees 2 ^e broedsel	-	-	-	-	-	-
Pimpelmees 1 ^e broedsel	6	53	46	46	14/4	18/4
Pimpelmees 2 ^e broedsel	-	-	-	-	-	-
Camping 2022: 20 kasten						
Koolmees 1 ^e broedsel	11	80	61	61	29/3	18/4
Koolmees 2 ^e broedsel	8	43	24	23		28/5
Pimpelmees 1 ^e broedsel	6	64	47	46	14/4	18/4
Pimpelmees 2 ^e broedsel	-	-	-	-	-	-

Bij de eerste volledige controle ronde op 31 maart bevonden zich in een meerderheid van de kasten al nesten, soms al met voering van veertjes. In C09 lag een dode Koolmees vrouw. Eigenlijk vind ik jaarlijks in deze hoek van het terrein aan het begin van het seizoen een mees dood in een nestkast. Er heeft in deze kast een Pimpelmees gebroed.

Die zachte aanloop naar de lente leverde ons het vroegst begonnen legsel ooit op: 29 maart. Nadat er vier eitjes waren gelegd en het in april toch weer kouder werd, heeft de Koolmees in kwestie het verder leggen en broeden tijdelijk voor zich uit geschoven. Uiteindelijk is de gemiddelde start van de eileg niet bepaald vroeg geweest (zie tabel), maar de vogels zijn wel heel synchroon begonnen. Van het vroegste legsel en van eentje twee kasten verderop is het broeden aanvankelijk gestaakt en is er op 6 en 8 mei een “doorstart” geweest. C04 ging van 4 naar 12 eitjes, die uiteindelijk allemaal verlaten werden en C06 van 8 naar 14, hetgeen slechts 4 uitgevlogen jonge Koolmezen opleverde. De vliegenvanger (luifel-) kast C17 is niet in gebruik geweest.

In eerste instantie leek kast L18 niet in gebruik. In de tuin bij de bewoner daar hangen al twee kasten die allebei bezet waren en er zat ook nog een Pimpelmees onder de dakpannen van de garage. Maar de Koolmees uit L19 heeft haar drie eitjes verlaten en is in L18 verder gegaan (ring gecontroleerd): nog eens tien eitjes, 10 jongen, waarvan er 9 zijn uitgevlogen.

De enige predatie die vastgesteld is, gebeurde in een Boomkruiper kast C20. De voorkant zit niet vast, er lagen bij de controle van 6 mei startveren van de Pimpelmees onder de kast en alle eieren waren weg. Deze kast ga ik zeker vervangen.

Er is wel degelijk ook bij Leemans een Boommarter aanwezig geweest. Op 14/05 zag ik een paarhonderd meter noord van de nestkasten een volwassen Boommarter op ooghoogte horizontaal

door de bomen rennen, fanatiek op zijn huid gezeten door heftig alarmerende Zwarte kraaien. Een week later, 23/05, liep ongeveer van onder nestkast L01 door, eentje over het fietspad het bos uit. L01 was goed beschermd, L19, waar hij zo ongeveer langs moet zijn gelopen, was al lang verlaten. We hebben één meng broedgeval gehad. In L07 lagen op 19 april 6 Pimpelmees eitjes. Bij de volgende controle op 25 april waren er tien eitjes, maar van verschillende grootte. Op 30 april 6 Pimpelmees- en 8 Koolmees eitjes en op 6 mei een broedende Koolmees. Het heeft uiteindelijk 4 jonge Pimpelmezen en 6 jonge Koolmezen opgeleverd. Nestkast L10, die er nog geen 50 m vandaan hangt, heeft in het nabije verleden ook al eens een “mozaïek gezin” gehuisvest. Opmerkelijk is, dat de Pimpelmezen relatief kleine legfels hebben gehad: 12 legfels en 117 eitjes, dus nog geen 10 gemiddeld. Het gemiddelde bij de Koolmees lijkt niet uitzonderlijk. Op de “Camping” wordt het gemiddelde naar beneden gehaald door een legfel van 2, gestart 29/04 en tot 07/06 tevergeefs bebroed. De kast ernaast had al vroeg een nest maar er zijn nooit eitjes in gekomen. Uiteraard weegt deze niet mee voor het gemiddelde. Eveneens opmerkelijk is, dat uitsluitend op de “Camping” tweede broedsels zijn begonnen. Twee “doorstart” gevallen en zes echte tweede broedsels, nadat een eerste reeds geslaagd was. Eén ervan bevond zich in een nestkast waar eerder een Pimpelmees succesvol had gebroed. Van een vervolgbroedsel en van twee tweede broedsels is niets terecht gekomen. Met 198 Koolmees pullen geringd en minimale uitval in de jongen fase, kan gesteld worden dat deze soort een goed broedseizoen gehad heeft. Pimpelmezen hebben het een stuk minder goed gedaan met slechts 93 geringde pullen. Dat een legfel van tenminste 10 eitjes dan ook nog gepredeerd wordt, helpt natuurlijk niet. We kunnen in elk geval stellen, dat de marter werende maatregelen het gewenste effect hebben gehad en dat Boommarters, behoudens dit ene geval, niet goed in staat zijn, selectief enkele onbeschermden nestkasten te vinden. Desondanks ga ik proberen, alle kasten voor het volgende broedseizoen marter-proof te maken. Tegen het eind van het kalenderjaar zijn reeds 18 van de Pimpelmees pullen, inmiddels natuurlijk zelfstandig rondvliegend, een keer in een mistnet terug gevangen, bij de Koolmees zijn dat er 39. Opvallend hierbij is, dat 6 “als pullus geringde” Koolmezen uit nestkast C10 en 5 uit L06 zijn terug gevangen. In november worden ook vrouwtjes gevangen die voor het laatst in april of mei in een nestkast werden aangetroffen, eenmaal zelfs eentje die al sinds 2019 in dezelfde nestkast gebroed heeft en ook de “moeder” uit L06. Er is drukke uitwisseling tussen Den Oever en het bos bij Leemans. Als er dan vogels zijn, die pas jaren na het ringen in Den Oever weer opduiken, lijkt het er op, dat sommige individuen definitief verhuizen en zo lange tijd onder de radar weten te blijven. Juist dit soort data maakt het ringen van nestkastjongen, ook van heel algemene soorten vogels, en het vervolgens terug vangen in mistnetten, waardevol voor de wetenschap.

Koolmees man

CES 2022

CES seizoen nr. 25.

In het terrein is een deel van het riet, direct naast onze netten C en D gemaaid door het hoogheemraadschap. Zo stonden deze netten precies in de rand van overjarig riet en konden ze "normaal" functioneren, waar ze vorig jaar in het toen gemaaide deel op de kale stoppelvlakte zouden hebben gestaan. Het water in dit deel van het terrein heeft doorlopend redelijk "op peil" gestaan. Het is in elk geval nooit droog geweest.

In het deel waar onze meeste netten staan, in beheer bij Staatsbosbeheer, zijn afgelopen winter geen snoeiwerkzaamheden verricht. Het terrein is dus steeds verder aan het "verbossen". Het waterpeil was in het begin van het seizoen normaal, dus hoog. Al spoedig zakte het en werden de looppaden lastig te begaan door de zuigende modder. De laatste drie CES rondes, vanaf half juli, stond het peil zo laag, dat het lopen geen enkele moeite meer kostte. In hoeverre dat bevorderlijk is voor broedvogels, is zeer de vraag. Risico's op predatie vanaf de grond zijn dan natuurlijk groot. Tijdens CES ronde 2 stootte ik tijdens het opzetten van net M onbedoeld een vrouw Bruine kiekendief van haar nest met 1 ei. Vanaf dat moment hebben we de netten M, N en P elders geplaatst om de kiekendief rust te gunnen. Toen we eind mei zeker wisten, dat de vogel niet op het nest zat, hebben we nog eens gekeken. Wel dons pluïsjes op het enorme nest, geen eieren. Vanaf CES ronde 6 zijn de drie netten weer op hun originele plek geplaatst. Er zijn zeker nog vier of vijf Bruine kiekendief territoria in de Voorboezem aanwezig geweest, maar ik heb eigenlijk nergens later jongen gezien. Het kan in elk geval geen geweldig broedseizoen geweest zijn voor deze soort.

Overzicht CES vangsten 2022 (eerste getal nieuw geringd / tweede getal terug; reeds geringd)

	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	XI	XII	12 x
2022	15/4	27/4	05/5	14/5	26/5	05/6	20/6	28/06	10/7	16/7	24/7	07/8	Σ
Uren	6,5	5,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,5	6,0	6,5	76,5
Soort													
Houtduif												1/-	1/-
Grote bonte specht									1/-	3/-	1/-	5/-	5/-
Winterkoning								3/-		1/-	1/-	5/-	5/-
Heggenmus				-1				1/-				2/-	3/1
Roodborst	3/-												3/-
Blauwborst	1/-		3/2	-1	1/1	1/1		-1					6/6
Gekraagde Roodstaart			1/-		1/-	-1		-1					2/2
Roodborsttapuit						1/-	1/-	2/-					4/-
Merel	1/-		-1				1/-		1/-	-1		1/1	4/3
Zanglijster									2/-	1/-	3/-	1/-	7/-
Rietzanger	5/3	-2	3/6	1/8	2/3	3/6	2/5	3/3	3/3	7/3	3/3	8/-	40/45
Bosrietzanger							2/1		1/-		3/-	9/-	15/1
Kleine karekiet		-1	2/1	1/-	4/-	8/-	5/4	3/2	2/2	6/3	7/2	9/2	47/17
Spotvogel					1/-								1/-
Braamsluiper		1/-	1/-										2/-
Grasmus			1/-	2/-									3/-
Tuinfluitier			1/-	1/-	2/-	1/-	-1		1/-	2/1		-1	8/3
Zwartkop	1/-		1/-	1/-		-1		2/-	3/2	5/2	5/3	4/1	20/9
Tjiftjaf	2/-	1/-						2/-	2/-		1/-	1/1	9/1
Fitis	2/1	1/-	1/2	3/2			4/3	14/6	3/3	2/1	6/2	1/1	37/21
Pimpelmees	2/-	1/1	1/2		-1	1/-	3/4	8/-		1/1	2/-	3/-	22/9
Koolmees	-2		-2	1/1	1/2		6/1	-1	3/2	2/5	2/-	1/1	16/17
Gaai												1/-	1/-
Groenling	1/1	-2	2/-			5/1	7/-	2/-					17/4
Putter			1/-		1/1	2/-							4/1
Kneu							1/-						1/-
Rietgors	2/1			1/1	-1	-2	4/2	2/2	1/-	3/-	3/1	2/-	18/11
Totaal nieuw/ terug	20/ 8	4/ 6	18/ 16	11/ 14	13/ 9	22/ 12	36/ 21	42/ 16	22/ 12	30/ 17	39/ 11	46/ 8	305/ 137

Grote bonte specht ad vrouw

Resultaten 2022

Als je de CES ronden onderling van jaar tot jaar vergelijkt, zijn we dit jaar bij vier of vijf ronden op de laagste aantallen gevangen vogels in 25 jaar uitgekomen met CES ronde 2 dit jaar als absoluut dieptepunt. De ondergrens was 15 vogels tijdens CES 3 in 2009. Als er dan tegen het einde, in de tijd dat er jongen zouden moeten zijn, geen "100+ dag" komt, loopt ook het totaal voor het seizoen uit op het laagste ooit. In dat jaar 2021 konden we nog 355 vogels ringen, nu slechts 305. Het aantal terug gevangen vogels is met 137 het op één na laagste in de laatste 20 jaar. In de eerste jaren waren er natuurlijk nog niet zoveel geringde overjarige vogels.

Niet eerder ringden we 5 **Grote bonte spechten** in een CES seizoen, alle in de tuin. Ook 7 **Zanglijsters** zijn er meer dan ooit. We vingden ze vooral bij de wilgen in het riet en in de tweede helft van het seizoen, waar ze in andere jaren nog wel eens als nasleep van de voorjaarstrek werden gevangen. Onze laatste **Houtduif** dateerde al weer van 2004.

De **Fitis** maakt kennelijk een ervaring mee of in elk geval is de achteruitgang gestopt. Enkele trouwe territoriale vogels hebben blijkbaar als lokkers voor Fitissen uit de omgeving gewerkt. Het aantal adulte, reeds geringde vogels lag opmerkelijk hoog.

Daar staat tegenover, dat er geen **Witte kwikstaarten**, **Nachtegalen**, **Grasmussen**, **Kneuen** en **Ringmussen** in het gebied gebroed hebben en dat **Groenlingen** en **Putters** al snel uit het terrein verdwenen.

Er zijn 7 unieke mannetjes **Blauwborst** gevangen, waarbij vogels uit 2018, 2019 en 2020, alle tijdens het ringen adult. Twee vogels zijn voor een tweede keer gevangen binnen het seizoen.

Territoriumhouders, mag je aannemen. Er zijn 3 vrouwtjes gevangen, de laatste eind juni met broedvlek, geringd in mei 2021 als adult. Het heeft uiteindelijk geen enkel jong opgeleverd en dat is volgens mij uniek in onze CES historie.

Onze overige "klassieke riet broedvogels" **Rietzanger**, **Kleine karekiet** en **Rietgors** hebben zeer matige vangsten opgeleverd, amper de helft van ons langjarig gemiddelde. Met overjarig riet, vorige winter gemaaid, vers riet, afgelopen winter gemaaid en langzaam dichtgroeïend riet, moet er toch voor alle drie de soorten een geschikte broedplek te vinden zijn geweest. Van alle soorten zijn in het begin van het seizoen diverse ringen van eerdere jaren aangetroffen, dus ze hebben zeker redelijk

overwinterd. Twee Rietzangers zijn 6 van de 12 keer gevangen dit jaar. Ook hier moet sprake zijn van een slecht broedseizoen. Dat we in CES 12 tegenover 8 (jonge) Rietzangers en 9 Kleine karekieten ook 9 **Bosrietzangers** aantreffen, was een verrassing. Deze verhouding weerspiegelt bij lange na niet die van de territoria. Dan zouden er minimaal 4 of 5 maal zoveel Rietzangers en Kleine karekieten geweest moeten zijn. Hierbij moet wel worden opgemerkt, dat alle drie soorten moeiteloos uitwisselen met de iets noordelijker gelegen Zuiderhaven, soms zelfs binnen het seizoen.

De **Gekraagde roodstaart** is een zeldzame broedvogel in onze omgeving. Een mannetje, begin mei, zou nog best een trekvogel geweest kunnen zijn. We hebben in elk geval nooit de zang gehoord. Het vrouwtje eind mei had echter een broedvlek. We hebben haar in juni nog tweemaal terug gevangen, maar we hebben geen nest of uitgevlogen jongen kunnen vaststellen.

Van **Roodborstapuiten** hadden er, normaal gesproken, wel meer gevangen kunnen worden, maar na een eerste broedsel lijken ze uit het gebied verdwenen te zijn.

Opvallend voor **Zwartkop** en **Tuinfluiter** was, dat we ze in alle netten in het riet konden aantreffen.

In andere jaren concentreren ze zich vooral in de tuin en, later, rond de bramenstruiken. Ook

Tjiftjaffen lijken dankbaar gebruik te maken van de wilgen in het riet.

Elders in Nederland werden, direct na het broedseizoen, flinke verplaatsingen van **Koolmezen** en **Pimpelmezen** vastgesteld en ze werden op sommige vangplekken ook massaal gevangen. Bij ons nestkastonderzoek is gebleken, dat de mezen wel een heel behoorlijke reproductie hebben laten zien. Wij hebben daar bij CES maar op bescheiden schaal iets van mee gekregen. Wel hebben we Koolmezen in handen gehad, die eerder in het jaar anderhalve km verderop als pulletje geringd waren.

In het stukje “Stille lente” in het jaarverslag 2021 werd de zorg uitgesproken over een aantal vogelsoorten. Enkele lijken wat op te krabbelen, maar van zeker zoveel soorten lijkt de achteruitgang nog niet tot stilstand te zijn gekomen. Juist in de week na de laatste CES ronde staat in het Noord-Hollands Dagblad, dat er dit jaar 40% minder muggen zijn geweest. Geweldig als je niet tegen muggenbulten kunt, maar zo valt voor insecteneters wel het fundament onder de voedselketen weg. Het is niet eenvoudig om oorzaken van de waargenomen veranderingen te vinden. Zeker is, dat de sloot rondom de boezem steeds voedselrijker wordt: steeds minder Schrijvertjes en steeds meer algengroei (“flab”). Maar, er waren ook voor het eerst in jaren weer rupsen van de Rietvink (grote nachtvlinder). Zeker is ook, dat de naastgelegen landbouwgronden veel intensiever beheerd worden: egalisatie, meer mest (maïs), meer “middelengebruik”, intensiever slootkant beheer. Verder verschuift de verhouding riet / wilgen in het zuidwestelijk deel van ons terrein steeds verder in de richting van de wilgen.

Van de waterberging direct grenzend aan ons ringterrein en van het vismigratie project iets ten zuiden zijn in elk geval nog geen positieve effecten op riet- en watervogels te merken. Of het zou moeten zijn, dat we het hele broedseizoen, zonder uitzondering bij elke vangpoging wel een Roerdomp hebben gezien, eenmaal zelfs bijna onder net L vandaan vliegend. De akkerranden die met een bloemenmengsel zijn ingezaaid, liggen allemaal op wat grotere afstand. Mocht dat nog iets positiefs in de voedselsituatie voor vogels betekenen, dan merken we daar bij onze ringvangsten (nog) niets van.

Na 25 jaar trouw CES onderzoek met slechts twee gemiste CES ronden in al die jaren is de balans zonder meer negatief. De achteruitgang in aantallen broedvogels, maar zeker ook van het aantal soorten (biodiversiteit) overtreft verre die van nieuw gevestigde soorten.

Trends 1998 – 2022

Hoewel 25 ook maar een getal is, verwachten veel mensen misschien wel, dat je na 25 jaar eens achterom kijkt en een balans opmaakt. Daarbij is gekozen voor een indeling van “Verdwenen”, “Achteruit gegaan”, “Stabiel”, “Vooruit gegaan” en “Nieuw”, op basis van het **Overzicht geringde vogels t/m 2022**, verderop in dit Jaarverslag. Veelal wordt het lange termijn gemiddelde vergeleken met de vangsten van de laatste twee jaren.

Aan de vanginspanning is in grote lijnen niet veel veranderd. De terreinen waar gevangen wordt, zijn wel aan successie onderhevig.

Verdwenen

Soorten die ik nog zelden en soms al enkele jaren helemaal niet meer vang zijn **Draaihals**, **Waterpieper**, **Gele kwikstaart**, **Nachtegaal**, **Paapje**, **Sprinkhaanzanger**, **Snor** en **Baardman**.

Voor Draaihals (in Europees verband marginaal toegenomen; bron European Breeding Bird Atlas 2) en Paapje (afgenomen), zijn we volledig afhankelijk van trekvogels. De terugloop in vangsten weerspiegelt die van veldwaarnemingen uit de omgeving. Van Waterpiepers hadden we een slaappleats in de Voorboezem die, voor zover mij bekend, niet meer gebruikt wordt. Gele kwikstaart, Nachtegaal en Sprinkhaanzanger gaan achteruit als broedvogel in onze regio. De Snor kwam uit het niets en is met stille trom ook weer vertrokken. Baardmannetjes hebben in de Voorboezem wel gebroed en voorheen trof ik ze jaarlijks op de trek in oktober, inmiddels al weer in 2018 voor het laatst. Hoewel we in 25 jaar maar driemaal een **Waterrietzanger** gevangen hebben, was de laatste in 2008, dus misschien hoort deze soort ook wel in de categorie “Verdwenen” thuis.

Afgenomen

Toen ik het **Overzicht** aan het doorlezen was, schrok ik eigenlijk van de lange lijst aan soorten, die inmiddels achteruitgang vertonen. Hoezo moeten we ons zorgen maken over de biodiversiteit? Per soort zal kort ingegaan worden op de mate van en zo mogelijk ook oorzaken van die achteruitgang.

Witte kwikstaart. In jaren waarin we slaappleatsen konden “bemonsteren”, waren er soms wel meer dan 100 kwikstaarten te ringen tot maximaal 267 in 2004. Het gemiddelde staat op 60, maar vorig jaar vingen we er slechts 14 en dit jaar maar 1, mede omdat ze ook als broedvogel niet meer op de CES locatie aanwezig waren.

Winterkoning (van gemiddeld 70 naar 43 vorig jaar naar 32 dit jaar) kan wat mijn vangsten betreft in één adem genoemd worden met **Heggenmus** (gem. 83 naar 40 naar 52). Gevoelig voor strenge winters? Dan zou de trend zwaar positief moeten zijn! Er is dus reden tot zorg over de kwaliteit van hun leefomgeving hier ter plaatse.

Bij **Roodborst**, **Blauwborst** en **Roodborsttapuit** ben ik niet zeker van terugloop. Van eerstgenoemde heb ik wellicht de nodige trekvogels gemist in de twee weken afwezigheid eind september, begin oktober. I.t.t. de beide andere soorten, hebben ze wel een goed broedseizoen gehad.

Ook van **Merel** en **Zanglijster** heb ik best wat jongen gevangen dit jaar en mogelijk daardoor zijn er wat meer geringd dan vorig jaar, maar met 212 om gem. 250 respectievelijk 36 om gem. 47 zitten ze alle twee dus nog steeds onder hun langjarig gemiddelde.

De **Rietzanger** gaat van gemiddeld 88 naar 77 naar 61 in twee jaar tijd. Je zou denken, dat het terrein voor deze soort gunstiger wordt, als het voor de **Kleine karekiet** misschien wel wat teveel begroeid raakt. Deze laatste kent een nog meer dramatische terugval (gem. 305 naar 131 en nu 137) en dat lijkt meer structureel en dus ook zorgwekkend. Ruim een decennium geleden was 400+ geringde Kleine karekieten per jaar geen uitzondering.

De **Grasmus** lijkt helemaal in een vrije val geraakt. Was vorig jaar met 18 te ringen Grasmussen al een halvering van wat we gemiddeld gewend waren, zo weinig als 7 dit jaar hebben we nog nooit meegemaakt.

Daarmee lijkt de soort de **Fitis** achterna te gaan. Door jaartotalen van dik boven de 300 (topjaren iets eerder dan die van de Kleine karekiet) staat het jaargemiddelde nog op 160, maar we zitten inmiddels al zes jaar tussen de 31 en de 61 geringde Fitissen (dit jaar 46).

Over de **Startmees** begon ik me sinds 2017 ook al zorgen te maken, maar dit jaar zat de soort weer op haar gemiddelde van 33 geringde vogels.

Bij de **Spreeuw** ligt dat anders. In de netten vangen we ze zelden, maar in de tuin ook al jaren niet meer, behoudens een toevalstreffer dus, 2 x 1 in de afgelopen twee jaren. Bij mijn tuinvogeltelling zie ik er hoogstens nog enkele als de druiven rijp zijn.

De **Ringmus** wordt als belangrijke indicator beschouwd voor de kwaliteit van het agrarische landschap. En dan is het niet best gesteld! Ons gemiddelde was vorig jaar met slechts 12 ringvangsten al gekelderd naar 42. Dit jaar ringde ik er nog maar 1.

Voor de **Kneu** gaat het in het boerenland niet veel beter. Lag ons jaartotaal vorig jaar met 14 nog dichtbij het gemiddelde, dit jaar broedden ze niet meer rond de ringplekken en ving ik er (ook) nog maar 1.

Voor de **Rietgors** geldt hetzelfde als voor de Rietzanger. Je zou bij verlies van riet ten faveure van wilgenbosjes verwachten, dat het voor de soort gunstiger wordt. Niet is minder waar. Vorig jaar lag het gemiddelde nog boven de 100. Met toen 59 geringde Rietgorzen doken we daaronder en 24 dit jaar is een absoluut dieptepunt. Er waren nagenoeg geen jongen.

Wat een treurnis als je dit allemaal op een rijtje zet. Zien we hier de reflectie van wat afgelopen jaar de "stikstofcrisis" is gaan heten? Laten we ons vooral realiseren, dat er niet alleen een probleem zal ontstaan bij de biodiversiteit (onder insecten en insectenetters) maar indirect krijgen mensen op den duur ook een probleem met drinkwater en direct met ziekten aan onze luchtwegen met een overdosis ammoniak en stikstofdioxiden (vormen na binding met water salpeterzuur!) in de lucht.

Stabiel

Verbluffend stabiel is de **Boomkruiper**, al jaren 6 tot 8 per jaar te ringen. **Braamsluiper** en **Appelvink** kennen wat grotere schommelingen, lijken niet nadrukkelijk toe of af te nemen al ben ik er niet helemaal gerust op.

Vooruit gegaan

Sinds de aanleg van de oeverwaluwand in de Zuiderhaven is de **Oeverwaluw** vaker in onze netten terecht gekomen. Tot die tijd slechts incidenteel, vorig jaar 15 en dit jaar een nieuw record van 18 in een jaar. Ze komen met de Boerenwaluwen mee naar de slaapplaats.

Bij de **Tjiftjaf** blijft het gemiddelde jaar op jaar oplopen richting 100, al komen de 108 geringde vogels van 2022 niet in de buurt van het record aantal van 167 vorig jaar.

Het is niet gebruikelijk, dat er meer **Vuurgoudhaantjes** worden gevangen dan Goudhaantjes, 67 tegen 41 dit jaar. Het grootste geheim achter hun toename lijkt vooral te zitten in de grotere aantallen lokaal overwinterende Vuurgoudhaantjes. Klimateffect?

Hoewel de **Huismus** verdraaid handig is in het ontwijken van en ontsnappen uit netten, vangen we er in recente jaren toch meer dan voorheen, vorig jaar 35, dit jaar 17, gemiddeld 12. Ze bezoeken inmiddels ook regelmatig de vangplek bij Leemans en worden dan ook wel eens gevangen. Zou het op uitgebreide schaal aanbieden van kunstmatige nestgelegenheid als compensatie voor isolatie maatregelen bij woningen de soort in de kaart spelen? Of ruimhartig voeren in de winter?

Vinken tonen eveneens een positieve ontwikkeling. Ik doe wel mijn best om ze met voer naar de ringplek te lokken, maar dat moeten ze ook snappen natuurlijk. Opvallend is, dat er geregeld vogels

terug gevangen worden die hier in eerdere jaren een ring hebben gekregen. Blijkbaar zijn ze wel trouw aan hun overwinteringsgebied.

Het is een bescheiden lijstje in vergelijking met de soorten die achteruit gegaan zijn.

Cetti's zanger

Nieuw

De **Cetti's zanger** is landelijk al jaren aan een opmars bezig. Tot dit jaar ringden wij er 7, dit jaar 6. Gevolg van milde winters, wordt verondersteld. Merkwaardig, dat er wel een positief effect op deze soort zou zijn en dat daar bij Winterkoning en Heggenmus niets van te merken is.

Het is altijd leuk om een nieuwe soort in handen te krijgen. Vorig jaar Middelste bonte specht, dit jaar **Kleine bonte specht**. Ook deze soorten breiden zich landelijk uit, maar van definitieve vestiging in de kop van Noord-Holland is nog geen sprake.

Balans

Je moet altijd voorzichtig zijn met getallen. Neem de **Boerenzwaluw**: 11 in 2021, dit jaar 142. Maar, gerekend over twee jaar zit je toch weer verrassend dicht bij het langjarig gemiddelde. Nog een mooier voorbeeld van hoe getallen van toevalligheden afhankelijk kunnen zijn. 23 Augustus krijg ik slechts 1 van de 800 Boerenzwaluwen te pakken, op 1 september vingen we 71 van de ongeveer 500 aanwezige Boerenzwaluwen op de slaappleats. Een nieuwe poging op 10 september: nog altijd 200 zwaluwen duiken 200 m verderop in de maïs in plaats van in het riet bij onze netten, resulterend in nul gevangen zwaluwen! Dat hadden ook zomaar 200 Boerenzwaluwen in drie avonden kunnen zijn. Niet alleen hebben we in de afgelopen twee jaren 700 – 800 vogels minder geringd dan het gemiddelde van de jaren ervoor, ook ligt het aantal gevangen soorten op het laagste niveau sinds ik de data invoer in trektellen.nl (vanaf 2005, verder terug moet nog gebeuren). Voor 2018 kwam ik geregeld 60 of meer soorten per jaar tegen, dit jaar dook het aantal voor het eerst onder de 50. Als je dan ziet, dat van eens algemene soorten als Witte kwikstaart, Spreeuw, Ringmus en Kneu maar 1 exemplaar geringd werd, had dit aantal zomaar nog lager kunnen uitvallen.

Als de **Vogelbalans 2022** van Sovon voor de broedvogels Gele kwikstaart, Nachtegaal, Blauwborst, Rietzanger, Grasmus, Braamsluiper, Groenling en Putter een positieve trend aangeeft, zijn er twee opties. Ofwel er is iets dramatisch mis met de natuur in Hollands Kroon, ofwel wij lopen vooruit op een even dramatische, aanstaande ineenstorting van vogelpopulaties op grotere schaal.

Het moet nogmaals benadrukt worden: als de biodiversiteit onder vogels achteruit gaat, moeten mensen zich ook zorgen maken. De natuur vormt een indicatie die aangeeft, dat er meer aan de hand is dan alleen maar wat vogeltjes die wegblijven. Het land structureel “steriliseren”, of het nu particulieren zijn die gif spuiten om een paar grasjes tussen de stoeptegels te laten verdwijnen of agrariërs die geen gewas op hun land dulden, anders dan wat ze er willen telen, een paar bloemenakkers aanleggen als schaamlap maakt die sterilisatie niet ongedaan. Boeren die overgegaan zijn naar biologische landbouw, stelden vast, dat het zeker 10 jaar duurde, voordat de bodem weer gezond was en dat ze nog amper een veearts nodig hadden voor hun koeien en tevens dat ze veel minder stress voelden en genoten van de terug gekeerde weidevogels op hun land!!! Als dan ook terreinbeheerders een beleid voeren, dat de biodiversiteit eerder schaadt dan goed doet... het Hoogheemraadschap sloopte de begroeiing aan de oever van de Zuiderhaven (2021, ik heb daar schriftelijke vragen over gesteld en nooit antwoord gekregen!) en deed dat in 2022, juist toen de vegetatie zich wat begon te herstellen, nog eens dunnetjes over en bij Staatsbosbeheer in de Voorboezem is het juist gebrek aan geld, tijd, prioriteit waardoor bij afwezigheid van onderhoud rietmoeras steeds meer verandert in moerasbos... op basis van ons ringonderzoek is er weinig reden om de toekomst optimistisch tegemoet te zien.

Pimpelmees

Overzicht geringde vogels t/m 2022

Soort	Totaal 1998 - 2021	Gemiddelde 1998 – 2021	2021	2022
Bergeend <i>Tadorna tadorna</i>	10			
Wilde eend <i>Anas platyrhynchos</i>	1			
Wintertaling <i>Anas crecca</i>	1		1	
Blauwe kiekendief <i>Circus cyaneus</i>	1			
Sperwer <i>Accipiter nisus</i>	33	1.4	2	
Buizerd <i>Buteo buteo</i>	4			
Torenvalk <i>Falco tinnunculus</i>	2			
Patrijs <i>Perdix perdix</i>	1			
Fazant <i>Phasianus colchicus</i>	3		1	
Waterral <i>Rallus aquaticus</i>	6			
Porseleinhoen <i>Porzana porzana</i>	1			
Waterhoen <i>Gallinula chloropus</i>	29	1.2		
Meerkoet <i>Fulica atra</i>	6			
Kleine plevier <i>Charadrius dubius</i>	12		2	
Kievit <i>Vanellus vanellus</i>	1			
Bokje <i>Lymnocyptes minimus</i>	17			
Watersnip <i>Gallinago gallinago</i>	10			
Houtsnip <i>Scolopax rusticola</i>	12			
Witgat <i>Tringa ochropus</i>	1			
Kokmeeuw <i>Chriococephalus ridibundus</i>	18			
Holenduif <i>Columba oenas</i>	4			
Houtduif <i>C. palumbus</i>	4			1
Turkse tortel <i>Streptopelia decaocto</i>	26	1.1		
Zomertortel <i>S. turtur</i>	2			
Koekoek <i>Cuculus canorus</i>	5			
Kerkuil <i>Tyto alba</i>	2			
Ransuil <i>Asio otus</i>	1			
IJsvogel <i>Alcedo atthis</i>	162	6.8	2	11
Draaihals <i>Jynx torquilla</i>	13			
Groene specht <i>Picus viridis</i>	1			1
KLEINE BONTE SPECHT <i>Dryobates minor</i>				1
Middelste bonte specht <i>Dendrocytes medius</i>	1		1	
Grote bonte specht <i>Dendrocopos major</i>	157	6.5	2	9
Veldleeuwerik <i>Alauda arvensis</i>	3			
Oeverzwaluw <i>Riparia riparia</i>	45	1.9	15	18
Boerenzwaluw <i>Hirundo rustica</i>	2001	83.3	11	142
Huiszwaluw <i>Delichon urbica</i>	63	2.6		
Boompieper <i>Anthus trivialis</i>	32	1.3	1	
Graspieper <i>A. pratensis</i>	43	1.8		
Waterpieper <i>A. spinoletta</i>	14			
Gele kwikstaart <i>Motacilla flava</i>	241	10.0		
Engelse kwikstaart <i>M. flavissima</i>	1			
Grote gele kwikstaart <i>M. cinerea</i>	12			
Witte kwikstaart <i>M. alba</i>	1497	62.4	14	1
Rouwkwikstaart <i>M. yarrellii</i>	21			
Pestvogel <i>Bombicilla garrulus</i>	10			

Soort	Totaal 1998 - 2021	Gemiddelde 1998 – 2021	2021	2022
Winterkoning <i>Troglodites troglodites</i>	1686	70.3	43	32
Heggenmus <i>Prunella modularis</i>	2012	83.8	40	52
Roodborst <i>Erithacus rubecula</i>	3983	166.0	155	121
Nachtegaal <i>Luscinia megarhynchos</i>	87	3.6	1	
Blauwborst <i>L. svecica (cyanecula)</i>	359	15.0	9	7
Roodsterblauwborst <i>L.s.svecica</i>	1			
Zwarte roodstaart <i>Phoenicurus ochruros</i>	4			
Gekraagde roodstaart <i>P. phoenicurus</i>	60	2.5	5	3
Paapje <i>Saxicola rubetra</i>	38	1.6		
Roodborsttapuit <i>S. rubicola</i>	136	5.7	9	6
Groenlandse tapuit <i>Oenanthe oenanthe leucorhoa</i>	4			
Beflijster <i>Turdus torquatus</i>	7			
Merel <i>T. merula</i>	6002	250.1	188	212
Kramsvogel <i>T. pilaris</i>	126	5.7		
Zanglijster <i>T. philomelos</i>	1136	47.3	24	36
Koperwiek <i>T. iliacus</i>	1154	48.1	42	56
Grote lijster <i>T. viscivorus</i>	7			
Cetti's zanger <i>Cettia cetti</i>	6			6
Sprinkhaanzanger <i>Locustella naevia</i>	76	3.2		
Snor <i>L. luscinoides</i>	21		2	
Rietzanger <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	2105	87.7	77	61
Veldrietzanger <i>A. agricola</i>	2			
Waterrietzanger <i>A. paludicola</i>	3			
Bosrietzanger <i>A. palustris</i>	893	37.2	24	33
Kleine karekiet <i>A. scirpaceus</i>	7340	305.8	131	137
Grote karekiet <i>A. arundinaceus</i>	4			
Spotvogel <i>Hippolais icterina</i>	41	1,7	1	1
Braamsluiper <i>Sylvia curruca</i>	320	13.3	9	9
Grasmus <i>S. communis</i>	824	34.3	18	7
Tuinfluiters <i>S. borin</i>	1226	51.1	51	46
Zwartkop <i>S. atricapilla</i>	6047	252.0	178	229
Fluiter <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	2			
Tjiftjaf <i>P. collybita</i>	2169	90.4	167	108
Bruine boszanger <i>P. fuscatus</i>	1			
Bladkoning <i>P.inornatus</i>	14			
Pallas' Boszanger <i>P. proregulus</i>	1			
Fitis <i>P. trochilus</i>	3820	159.2	47	46
Goudhaan <i>Regulus regulus</i>	1383	57.6	22	41
Vuurgoudhaan <i>R. ignicapillus</i>	558	23.3	27	67
Grauwe vliegenvanger <i>Muscicapa striata</i>	89	3.7	6	
Bonte vliegenvanger <i>Ficedula hypoleuca</i>	5			2
Baardman <i>Panurus biarmicus</i>	172	7.2		
Staartmees <i>Aegialos caudatus</i>	806	33.6	11	33
Zwarte mees <i>Periparus ater</i>	449	18.7	6	
Pimpelmees <i>Cyanistes caeruleus</i>	7802	325.1	360	302
Koolmees <i>Parus major</i>	11017	459.0	323	409
Boomklever <i>Sitta europaea</i>	2		2	
Boomkruiper <i>Certhia brachydactyla</i>	162	6.8	6	7

Soort	Totaal 1998 – 2021	Gemiddelde 1998 - 2021	2021	2022
Kortsnavelboomkruiper <i>C. familiaris macrodactyla</i>	1			1
Taigaboomkruiper <i>C.f.familiaris</i>	1			
Grauwe klauwier <i>Lanius collurio</i>	3			
Klapekster <i>L. excubitor</i>	1			
Roodkopklauwier <i>L. senator</i>	1			
Gaai <i>Garrulus glandarius</i>	52	2.2	7	3
Ekster <i>Pica pica</i>	46	1.9		
Kauw <i>Coloeus monedula spermologus</i>	115	4.8		
Spreeuw <i>Sturnus vulgaris</i>	623	26.0	1	1
Huisemus <i>Passer domesticus</i>	299	12.5	35	17
Ringmus <i>P. montanus</i>	1017	42.4	12	1
Vink <i>Fringilla coelebs</i>	2270	94.6	119	129
Keep <i>F. montifringilla</i>	121	5.0	3	5
Groenling <i>Chloris chloris</i>	1083	45.1	52	42
Putter <i>Carduelis carduelis</i>	427	17.8	43	19
Sijs <i>Spinus spinus</i>	849	35.4	41	66
Kneu <i>Linaria cannabina</i>	384	16.0	14	1
Barmsijs <i>Acanthis flammea / cabaret</i>	28	1.2		
Kleine barmsijs <i>A. cabaret</i>	66	2.8		
Grote barmsijs <i>A. flammea</i>	308	12.8		
Kruisbek <i>Loxia curvirostra</i>	1			
Goudvink <i>Pyrrhula pyrrhula europaea</i>	7			
Noordse goudvink <i>P.p. pyrrhula</i>	11		1	
Roodmus <i>Carpodacus erythrinus</i>	2			
Appelvink <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	205	8.5	11	6
Ijsgors <i>Calcarius lapponicus</i>	1			
Geelgors <i>Emberiza citrinella</i>	1			
Rietgors <i>E. schoeniclus</i>	2386	99.4	59	24
Totaal	79.012	3292.2	2449	2585

Roodborst

Ring terugmeldingen niet van ons

Tuinfluitier "Arnhem BL 80053", geringd 28 juli 2020 als 1 kj, eendenkooi Stroeërkoog
Gecontroleerd: 28 april 2022, eerder 30 juli 2021 als man na 1 kj, Leemans, 4 km

Zwartkop "Paris 8841221", geringd 13 september 2018 als man 1 kj Duinkerken
Gecontroleerd: 25 april 2022 als man na 1 kj, Leemans, **eerder 27 augustus 2020, CES!** 320 km

Zwartkop "BRUSSELS 16778439", geringd 20 september 2020 als man 1 kj, Zemst, N v. Brussel
Gecontroleerd: 10 juli 2022 als man na 1 kj, CES, 218 km

Zwartkop "BRUSSELS 17639978", geringd 05 september 2022 als vrouw 1 kj, Mechelen
Gecontroleerd: 12 september 2022 als m/v? 1 kj, Leemans, 214 km

Kleine karekiet "BRUSSELS 16919933", geringd 25 augustus 2021 als 1 kj, Mechelen
Gecontroleerd: 21 juni 2022 als man na 1 kj, Zuiderhaven, 214 km

Kleine karekiet "BRUSSELS 16945778", geringd 01 augustus 2021 als na 1 kj, Lommel
Gecontroleerd: 20 juli, 03 augustus 2022 als vrouw na 1 kj, Leemans 189 km

Kleine karekiet "BRUSSELS 16353404", geringd 29 augustus 2021 als 1 kj, St. Lambrechts bij Brussel
Gecontroleerd: 24 juli 2022 als man na 1 kj, CES, 233 km

Merel "Hiddensee NA 201866", geringd 20 maart 2019 als vrouw na 2 kj, Greifswalder Oie
Gecontroleerd: 22 november 2021 als vrouw na 1 kj, Leemans, 606 km

Merel "Helgoland 7876643", geringd 17 maart 2018 als man na 2 kj, Itzehoe (N. v. Hamburg)
Gecontroleerd: 24 november 2022 als man na 1 kj, Leemans, 318 km

Vuurgoudhaan "Arnhem ADS 976", geringd november 2020, Zandvoort
Gecontroleerd: 01, 17 januari, 12 februari 2022, Leemans, 73 km

Vuurgoudhaan "Arnhem AVB 998", geringd 03 oktober 2022 als vrouw 1 kj, eendenkooi Stroeërkoog
Gecontroleerd: 21 oktober 2022 als vrouw 1 kj, Leemans, 4 km

Vuurgoudhaan "Arnhem ACR 627", geringd 08 november 2022 als man 1 kj, eendenkooi Stroeërkoog
Gecontroleerd: 19 en 24 november 2022 als man 1 kj, Leemans, 4 km

Pimpelmees "Arnhem BJ 59939", geringd 30 oktober 2019 als 1 kj, Wassenaar
Gecontroleerd: 27 januari 2022 als na 2 kj, Leemans, 100 km

Pimpelmees "Arnhem BN 20274", geringd 05 november 2022 als 1 kj, Zanddepot Andijk
Gecontroleerd: 14 november als 1 kj, 01 december 2022, Leemans, 26 km N van ringplek!!!

Pimpelmees "Arnhem BR 76058", geringd 05 november 2022 als 1 kj, Den Oever
Gecontroleerd: 19 november 2022 als 1 kj, Leemans

Pimpelmees "Arnhem AX 02782" geringd 03 oktober 2022 als 1 kj, eendenkooi Stroeërkoog
Gecontroleerd: 24 november 2022 als 1 kj, Leemans, 4 km

Koolmees "Arnhem V 950632", geringd juni 2020 als 1 kj, Schepenlaan, Medemblik
Gecontroleerd: 01 januari 2022 als man na 2 kj, Hauwertstraat, Medemblik

Koolmees "Arnhem Y 048634", geringd 05 februari 2022, Zanddepot Andijk
Gecontroleerd: 22 februari 2022 als man 2 kj, Leemans, 29 km

Koolmees "Arnhem BP 26022", geringd 12 december 2021 als man 1 kj, Den Oever
Gecontroleerd: 21 oktober 2022 als man na 1 kj, Leemans

Koolmees "Arnhem BR 76075", geringd 20 november 2022 als vrouw 1 kj, Den Oever
Gecontroleerd: 12 december 2022 als vrouw 1 kj, Leemans

Koolmees "Arnhem BN 93689", geringd 28 november 2020 als man 1 kj, Den Oever
Gecontroleerd: 12 december 2022 als man na 1 kj, Leemans samen met BR 76075!

BR Arnhem 76069", geringd 06 november 2022 als vrouw 1 kj, Den Oever
Gecontroleerd 21 december 2022 als vrouw 1 kj, Leemans

Gaai "Arnhem 1612163", geringd 22 oktober 2016 als volgroeid, Stroeërkoog
Gecontroleerd: 11 maart 2022, Elft, Hippolytushoef, maar 1 km, wel minimaal 7 kj.

Onze ringen elders terug gemeld

IJsvogel "P 46082", geringd 05 oktober 2022 als man 1 kj, Leemans
Gecontroleerd: 18 oktober 2022 als vrouw 1 kj, eendenkooi Stroeërkoog

Roodborsttapuit "BP 09472", geringd 20 juni 2022 als man 1 kj, CES
Gecontroleerd: 28 juli – 27 september 2022 5 x als man 1 kj, Castricum, 50 km

Merel "L 481958", geringd 22 oktober 2020 als vrouw na 1 kj, Leemans
Gecontroleerd: 16 november 2022 als vrouw na 1 kj, Castricum, 50 km

Cetti's zanger "BP 09612", geringd 29 juli 2022 als 1 kj, Zuiderhaven
Gecontroleerd: 15 oktober 2022 als 1 kj, Molenpolder, Maarssen, 86 km

Rietzanger "BP 08501", geringd 03 juli 2021 als 1 kj, CES
Gecontroleerd: 10 augustus 2021 als 1 kj, Audegne bij Bordeaux (F), 1016 km

Rietzanger "BP 08580", geringd 22 juli 2021 als 1 kj, CES
Gecontroleerd: 12 augustus 2021 als 1 kj nabij Le Havre (F), 502 km

Rietzanger "BP 08290", geringd 27 april 2021 als vrouw(?) na 1 kj, CES
Gevonden: 02 juni 2022, dood, verkeer, Zuiderhaven, 1,6 km

Kleine karekiet "BP 09462", geringd 05 juni 2022 als na 1 kj, CES
Gecontroleerd: 12 juni 2022 als na 1 kj, Zürich viaduct (ook CES), 32 km

Zwartkop "Y 059179", geringd 22 juli 2020 als vrouw 1 kj, Leemans
Gecontroleerd: 08 oktober 2020 als vrouw volgroeid, Bellem nabij Gent (B), 229 km

Zwartkop "V 743861", geringd 10 juli 2014 als 1 kj, Leemans
Gecontroleerd: 30 april 2022 als man na 2 kj, Kamperhoek, 54 km, **ruim 7 jaar en 9 maanden oud!**

Zwartkop "Y 003740", geringd 25 april 2020 als man 2 kj, CES
Gecontroleerd: 29 april 2022 als na 2 kj, Helgoland (D) 238 km

Pimpelmees "BH 15413", geringd 29 januari 2018 als man na 2 kj, Leemans
Gecontroleerd: 27 november 2022, Den Oever, voor het eerst sinds ringen terug

Koolmees "V 914139", geringd 11 mei 2017 als pullus, Leemans
Gevonden: 05 juni 2022, vers dood, overkant van de snelweg, 400 m

Koolmees "V 914863", geringd 17 september 2017 als man na 1 kj, Leemans
Gevonden: 26 juni 2022, dood door kat, huisjes Marinahaven, nog geen km, niet eerder gezien

Koolmees "Y 003078", geringd 13 mei 2019 als pul, nestkast C01
Gecontroleerd: 27 november 2022 als vrouw na 1 kj, Den Oever, voor het eerst sinds ringen terug

Vink "V 936088", geringd 09 november 2019 als man na 1 kj, Leemans
Gecontroleerd: 18 april 2022, Fröstrup NW Denemarken, 530 km

Dankwoord

Voor het uitvoeren van onderzoek zoals hierboven beschreven, heb je altijd een (onderzoeks-) vergunning nodig van de terreineigenaar of -beheerder. Dank aan Staatsbosbeheer, beheereenheid De Kop, Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier en de familie Wierdsma voor de toestemming en gastvrijheid om in hun terreinen ringonderzoek te mogen doen.

Verder dank aan Bram Laan, die in het kader van stage om zelfstandig te mogen gaan ringen, bij het grootste deel van het CES project en nog een aantal andere gelegenheden, o.a. bij het vangen op slaapplaatsen, heeft geassisteerd. Daarnaast hebben ook Nathan Volkers (heeft altijd wat lekkers mee bij de koffie 😊), Maurice Knijnsberg, Henk Schobben en Jeroen van Assema één of meerdere malen geassisteerd bij het ringwerk. Rick Elizen, stagiair bij het Vogeltrekstation, heeft geholpen bij het nemen van zoönose monsters. Daartoe hebben we ook een eenmalige vang actie gedaan in de tuin van Henk Schobben.

Mensen die in natura het ringwerk gesponsord hebben: Vader Winters (royale voorraad voer en dito nestkasten), Henk van Doorn (stapel opbergtassen voor netten en jas) en Fred Visscher (opbergtassen).

Instanties, van belang voor met name administratieve ondersteuning: Vogeltrekstation (ringterugmeldingen), Trektellen.nl (statistieken, zoals ook jaartotalen), Natuurvereniging Wierhaven (archiveren Jaarverslagen zodat ze ook voor belangstellenden toegankelijk zijn), waarneming.nl (vastleggen van waarnemingen, ook weer toegankelijk voor een ieder) en de Sovon werkgroep NESTKAST die het verslag van ons nestkastonderzoek wil opnemen in het landelijke jaarverslag.

De foto's van Vuurgoudhaan, Koolmees, Roodborst en Pimpelmees zijn van Wim Kuitems.

Alle personen in instanties die een rol hebben gespeeld bij het ringonderzoek in de Voorboezem op Wieringen, bij gemaal Leemans in Hollands Kroon en bij het nestkast onderzoek in het Robbenoordbos, hartelijk dank.

Terrein ter hoogte van netten C en D met slecht groeiend riet